

[Hasle.]

og som Højesteretspræsident Troels Jørgensen nu har oplyst i en Artikel i „Tidsskrift for Retsvidenskab“ 1926, fremgaar det af Voteringsprotokollen, at samtlige Dommere paa een nær var enige i dette Synspunkt. Rigsretten bestod paa det Tidspunkt af 8 Højesteretsassessorer og 8 Landsfagsmænd, hvoraf for øvrigt ogsaa en var Højesteretsassessor. Det maa altsaa siges at være en Dom, som er faldet med overordentlig Vægt. Den har for øvrigt ogsaa faaet en vis Tilslutning i Teorien, nemlig i Goos og Hansen: „Kongeriget Danmarks Statsret“. Den har endvidere nu faaet Tilslutning af den nuværende Højesteretspræsident, Dr. Troels Jørgensen, medens en Række andre Videnskabsmænd er gaaet derimod; jeg skal navnlig nævne Holek, Matzen og Berlin.

Den nuværende Højesteretspræsident har givet en ganske interessant Begrundelse for dette Standpunkt i den nævnte Artikel i „Tidsskrift for Retsvidenskab“, hvor han siger, at det faktisk er en straffeprocessuel Umulighed at paalægge en Minister Ansvar for Meddelagtighed, og det straffeprocessuelt umulige viser sig deri, at man ikke kan æske Kongens Forklaring — altsaa ham, der skulde være blevet paavirket psykologisk — om, hvorledes han er blevet paavirket. Derfor skulde det være en straffeprocessuel Umulighed at gøre vedkommende Minister ansvarlig.

I øvrigt har Højesteretspræsidenten ogsaa det rent juridiske Argument, at hvis Grundlovene fra 1866 til 1915 ikke vilde acceptere det Standpunkt, som Rigsretten tog i 1856, at kun den, der har underskrevet, er ansvarlig, havde der været Grund til at ændre Ordene i de paagældende Grundlove.

Jeg synes i og for sig, man maa sige, at der her foreligger et Problem, som maa drøftes nærmere i Udvalget. Jeg skal ikke driste mig til at udtale nogen endelig Mening derom, men jeg paaskønner i hvert Fald, at Ministeren paa dette Punkt ikke har søgt at dække noget Ministerium, idet han altsaa har taget den videste Ansvarsregel.

I denne Forbindelse kunde man maaske ogsaa rejse det Spørgsmaal, om det vilde være rigtigt, at et Udvalg af Rigsdagen fik Ret til at se Statsraadsprotokollen, idet det jo ogsaa er et Spørgsmaal, der har været fremme under Rigsretssager; det har været vanskeligt at afgøre Ministrenes Ansvar, naar man ikke har kunnet se deres Voteringer til Statsraadsprotokollen. Sagen blev i øvrigt løst under den første Rigsretssag

ved, at man tillod, at den blev udleveret til Rigsretten.

I § 2 hedder det om Ministerens Ansvar, at han er ansvarlig, naar han „enten har tilraadet den eller deltaget i dens Udførelse“ — nemlig Beslutningen. Jeg forstaaer dette saaledes, at „tilraadet“ gaar paa Beslutningens Tilblivelse, og „dens Udførelse“ betyder den nærmere Handling, der er motiveret ved den Beslutning, som engang er tilblevet. Det vil altsaa sige, at det Tilfælde, som ogsaa var fremme i den første Rigsretssag, nu er afgjort paa en anden Maade, end Rigsretten afgjorde det. Det drejede sig om Indenrigsminister Tillisch, som i Henhold til en anden Ministers Beslutning — det har formentlig været Krigs- eller Finansministeren, som havde besluttet Oprettelsen af et Dragonregiment — havde givet Odense Magistrat Indkvarteringsordre for Regimentet. Spørgsmaalet var saa, om han var ansvarlig for denne Handling, der jo kun var en Følge af den anden Handling, nemlig Dragonregimentets Oprettelse. Jeg maa forstaa Affattelsen af § 2 saaledes, at efter denne Affattelse vilde vedkommende Minister blive ansvarlig. Rigsretten kom jo som bekendt til et andet Resultat i 1856 ud fra den Betragtning, at Tillisch ikke behøvede nærmere at undersøge Lovligheden af en ministeriel Beslutning, han handlede i Henhold til. Professor Matzen har jo om det Spørgsmaal udtalt sig meget kategorisk. Med den højtærede Formands Tilladelse et ganske kort Citat. Matzen siger derom, at „ingen i formel Henseende nok saa fejlfri Norm, ingen Anordning kan fritage den Minister, som har handlet i Henhold til samme, for Ansvar, naar Normen dog i Realiteten har været ugyldig og hans Handling altsaa retsstridig“.

Jeg gaar ud fra, at det i og for sig har været Lovforslagets Mening at acceptere denne Bemærkning af Matzen. Dette staar nu ikke helt i Samklang med Bemærkningerne til § 1, hvori man siger, at man ikke udtrykkeligt har villet udtale, at en Minister, der handler i Henhold til en Lov, bliver ansvarlig; hvis denne strider mod Grundloven, idet Bemærkningerne nærmere udvikler, at det kan man ikke paalægge en Minister at undersøge nærmere, om en Lov, der er blevet formelt lovlig til, er grundlovsstridig eller ej. Det er jo i og for sig et Synspunkt, der er i Modstrid med det Synspunkt, jeg her gør gældende i Overensstemmelse med Matzen, at man bliver ansvarlig for Deltagelse i Udførelsen af en Statsbeslutning, hvis denne enten er stridende mod Grundloven eller